YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

EK1

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
YÜKSEKÖĞRETİM AÇIK ERİŞİM VE KURUMSAL ARŞİV POLİTİKASI

Gerekçe

a) Yükseköğretim kurumlarında basılı ve elektronik ortamda üretilmekte olan akademik çalışmaların, (makale, kitap/kitap bölümleri, tez, proje, rapor, konferans bildirimleri/sunumlar, teknik dokümanlar, veri setleri, afiş, video kaydı vb.) bir araya toplanması ve her üniversite bünyesinde uluslararası açık erişim standartlarına uygun bir Kurumsal Akademik Arşiv sistemi kurmak.

b) Yükseköğretim Kurulu bünyesinde kurulacak Yükseköğretim Açık Arşiv Sistemi aracılığıyla üniversitelerin Kurumsal Akademik Arşiv sistemlerindeki verileri harmanlamak.

c) Harmanlanan bilimsel yayınları açık erişim standartlarına uygun olarak dünya bilim çevrelerinin hizmetine sunmak.

Dayanak

Bu politika metni 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 4/c maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

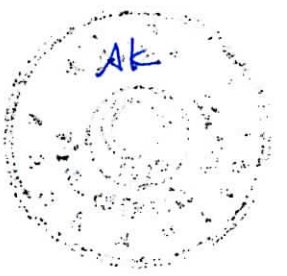
Bağlam

Üniversitelerin araştırma çıktılarına erişilebilirlik:

a) Temel amaçları arasında ileri düzeyde eğitim-öğretim ve araştırma yapmak olan üniversitelerimizdeki araştırma çıktılarının Açık Erişim olarak yayımlanması, üniversitelerin ve dolayısıyla Türkiye'nin görünürlüğü ve yeni yapılacak araştırmalarda kamu ve özel sektörden daha fazla proje desteği alınmasını sağlayacaktır.

b) Akademik Arşiv içeriğinin oluşmasında ve bu içeriğin bilimin hizmetine sunulmasında üniversitelerimiz stratejik öneme sahip kurumlardır. Üniversitelerimizin ürettiği bilimsel bilgi, etik ve yasalar çerçevesinde özgürce erişilebilir olmalıdır; çünkü bilimsel bilgiye erişim özgürlüğü, tüm araştırmacılar için nitelikli bilgi ve buna dayalı ürün ve hizmetlerin meydana getirilmesini sağlayacak çok önemli bir destek faktörüdür.

c) Kurumsal Akademik Arşivler aracılığı ile üniversitelerde üretilen tüm akademik çıktıların toplanması, düzenlenmesi ve uzun süreli saklanması Yükseköğretim Açık Arşiv Sistemi ile Türk Yükseköğretim Sisteminin ürettiği tüm bilimsel çıktıların merkezi olarak harmanlanmasını, miktarının belirlenmesini, ulusal ve uluslararası tüm kullanıcılara açık erişim olarak sunulmasını sağlar.

Amaçlar

a) Yükseköğretim Kurulu bünyesinde kurulacak Akademik Arşiv Sistemi aracılığıyla üniversitelerin Kurumsal Akademik Arşiv sistemindeki verilerini harmanlamak ve paylaşılmasını sağlamak.

b) Üniversitelerimiz bünyesinde üretilen akademik çalışmaların açık erişim standartlarına uygun olarak derlenmesi ve Kurumsal Akademik Arşivlerde korunmasını sağlamak.

c) Atama ve yükseltmeler ile diğer kurum içi değerlendirmelerde dikkate alınan bilimsel çalışmaların Kurumsal Akademik Arşivlerde saklanmasını sağlamak.

Tanımlar

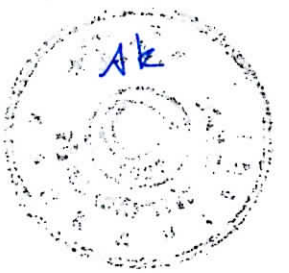
Bu politika metninde adı geçen;

a) **Yükseköğretim Kurumu**: Devlet ve vakıf üniversiteleri, yüksek teknoloji enstitüleri ve bunların bünyesinde yer alan birimler ile vakıflar tarafından kurulan meslek yüksekokullarını,
b) **Açık Erişim**: Araştırmacıların bilimsel yayınların tam metinlerine finansal, yasal ve teknik engeller olmaksızın kamuya açık İnternet aracılığıyla ücretsiz olarak erişebilmelerini,
c) **Kurumsal Akademik Arşiv**: Yükseköğretim Kurumlarında üretilen akademik çalışmaların arşivlenerek açık erişime sunulduğu sistemleri,
ç) **Akademik Arşiv**: Kurumsal Akademik Arşivlerde arşivlenen yayınların merkezi olarak harmanlanmasını ve açık erişime sunulmasını,
d) **İvedi Arşivleme/Opsiyonel Erişim**: Akademik çalışmaların hakem denetiminden geçmiş biçimlerinin ivedilikle Kurumsal Akademik Arşiv sisteminde arşivlenmesi ve erişime açılması sürecini,
e) **Arşivleme:** Akademik çalışmaların Kurumsal Akademik Arşiv sisteminde depolama sürecini,
f) **Ambargo**: Araştırma sonuçlarının belli bir süre (6-12 ay) erişime kapalı tutulmasını ifade eder.

Kapsam

Bu politika, üniversiteler tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak desteklenen tüm akademik çalışmaları kapsar ve dağınık ortamda bulunan akademik çalışmaların (makale, kitap/kitap bölümleri, tez, proje, rapor, konferans bildirimleri/sunumlar, teknik dokümanlar, veri setleri, afiş, video kaydı vb.) Kurumsal Akademik Arşiv sistemlerinde arşivlenmesini sağlar.

Akademik çalışmalar daha önce farklı bir üniversitenin kurumsal arşivinde arşivlenmişse ve internet aracılığıyla erişilebilir durumda ise, başka bir Kurumsal Arşiv sisteminde yeniden arşivlenmesine gerek yoktur.

İlkeler

1) Her yükseköğretim kurumu hakem değerlendirmesinden geçmiş tüm makaleleri Kurumsal Akademik Arşivde tutulmasını sağlayacak bir politikaya sahip olmalıdır. Makale sürümlerine en üst düzeyde erişimin desteklenmesi için aşağıdaki süreçleri takip eder.

a) Arşivleme: Her üniversite mensubu hakem değerlendirmesinden geçerek akademik bir dergide yayınlanması için onaylanmış makalesinin bu sürümünü Kurumsal Akademik Arşiv sisteminde ivedi olarak arşivler.

b) Açık Erişim / Ambargo Süresi Sonunda Açık Erişim: Üniversite mensupları yayınlarını "Açık Erişim" seçeneği ile dergilere yayımlanmak üzere göndermesi desteklenir. Yazarın yayıncılarla yaptığı anlaşmalar ve arşivleme seçenekleri göz önüne alındığında çalışmalara erişim "kamuya açık erişim" ve "ambargo süresi sonunda açık erişim" (ambargo süresi 12 ayı geçmemelidir) olmak üzere iki başlıkta uygulanır.

2) Yüksek lisans ve doktora dereceleri veren her yükseköğretim kurumu, tezlerin Kurumsal Akademik Arşiv sisteminde saklanmasını sağlayacak bir politikaya sahip olmalıdır. Çalışmalarını yayımlamak veya buluşları için patent almak isteyen araştırmacılara, araştırmalarını Kurumsal Akademik Arşive gecikmeli olarak koymalarına imkân veren politikalar izlenmelidir. Süre bitiminde bu yayınlar otomatik olarak erişime açılır.

3) Telif hakkı olan araştırmaların üst verileri kullanılabilir olduğunda, mümkün olan en kısa sürede arşivlenmeli ve bu üst veriler arşivleme anından itibaren Açık Erişim olmalıdır.

4) Atama ve yükseltmeler ile diğer kurum içi değerlendirmelerde dikkate alınan bilimsel çalışmalar Kurumsal Akademik Arşivlerde arşivlenir.

5) Üniversite kütüphaneleri, yayınların derlenmesi ve standartlara uygun olarak Kurumsal Akademik Arşiv sisteminde arşivlenmesi için üniversite mensuplarıyla koordineli olarak çalışır.

6) Üniversitelerin Bilgi İşlem birimleri, Kurumsal Akademik Arşiv sistemlerinin kurulumu, güncellenmesi, yedeklenmesi ve Yükseköğretim Açık Arşiv Sistemine açık erişim standartlarında veri aktarılması süreçlerini koordine eder.

7) Yükseköğretim Kurulu, üniversitelerimizde yapılan araştırmalarla ilgili verilerin toplanması, korunması ve diğer araştırmacılar tarafından yeniden kullanılması amacıyla erişime açılması için "araştırma verilerinin yönetimi" konusunda da üniversitelerimizin kendi politikalarını geliştirmelerini teşvik eder.

Lisanslama

Yasal koşullar çerçevesinde her üniversite mensubu akademik çalışmalarını yayıncılarla yapmış olduğu anlaşmaların koşullarını ihlal etmeyecek şekilde tüm dünyada geçerli bir lisans anlaşması ile Kurumsal Akademik Arşiv sisteminde depolamaya onay verir. Bu politika Rektör veya görevlendireceği bir Rektör Yardımcısı tarafından takip edilir.

EK1

Çok Yazarlı Çalışmalarda Depolama Sorumluluğu

Üniversite mensupları birden fazla kurumdan, birden fazla yazarla işbirliği yaparak gerçekleştirdikleri çalışmalarını bağlı oldukları üniversitenin Kurumsal Akademik Arşiv sisteminde depolayabilirler. Bir üniversitede birden fazla üniversite mensubu tarafından gerçekleştirilmiş çalışmalarda ise kaynağı sadece ilk yazar depolar.

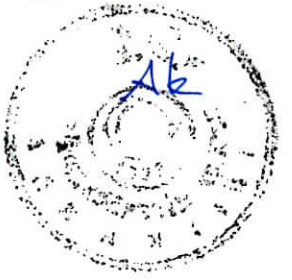
Politikanın Etkin Olarak Uygulanması

a) Üniversite Rektörlükleri Kurumsal Akademik Arşiv politikalarının hazırlanması ve uygulanmasından sorumludur. Rektörler gerektiğinde ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkların çözümünde ve politikada yapılabilecek değişiklikler konusunda da yürütücü görevini üstlenecektir.

b) Üniversite Rektörleri Kurumsal Akademik Arşiv Danışma Kurulu kurulmasına öncülük ederek akademik birim temsilcileri ve kütüphane yöneticilerinden oluşan bu kurulun yürütücülüğünü üstlenecektir.

c) Kurumsal Akademik Arşiv Danışma Kurulları, Kurumsal Akademik Arşiv politikasının yürürlüğe girmesini takip eden ilk üç yıl içerisinde her yıl, bu üç yılın sonunda ise her üç yılda bir politikanın değerlendirmesini gerçekleştirmekle yükümlüdür. Kurul, gerekli gördüğü hallerde politikayı revize etme veya değiştirme çalışmalarından sorumludur. Öneri ve görüşler üniversite rektörlüklerine sunulur.

d) Yükseköğretim Kurulu, bu politikanın uygulanmasından sorumlu olacak ve gerektiğinde ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkların çözümünde ve politikada yapılabilecek değişiklikler konusunda yürütücü görevini üstlenecektir.

AÇIK ERİŞİM ve KURUMSAL ARŞİV ÇALIŞMA TAKVİMİ
(Üniversiteler İçin)

FAALİYET	TARİH
Eğitim Semineri	03 Mart 2014
Açık Erişim Yazılımının Kurulması (uluslararası standartlara uygun)	Nisan 2014
Açık Erişim Yazılımının Uluslararası Sistemlere kayıt ettirilmesi (OpenAIRE, DSpace , OAIster, openarchives.org, OpenDOAR, ROAR, Google Scholar)	Mayıs 2014
Veri Girişi Eğitim Semineri	Mayıs-2014
Üniversiteler Tarafından Kurulan Arşivlerin Harmanlanmaya Başlaması	Eylül-2014
Yükseköğretim Açık Erişim Sisteminin Tanıtım Toplantısı	Ekim-2014

